

۲۰۱۶/۱۱/۰۵

پوهندوی آصف بهاند

له ماشومانو او کوچنیانو سره

د تاوتریخوالی ستونزه

دریمه برخه

ز مور د گلالیو ماشومانو او کوچنیانو سترگی او څیری
مور ته وایي: مور د ژوند په هغه پړاو کې یو چې
نه غواړو د خبرو اوریدو په ځای مو پر مخ
څپیری ولگیری، مور نه غواړو چې
د مثبتو لوستونو او موزیک
د اوریدو پر ځای
د ټوپک او بمونو
درزا واورو.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 3

په افغانستان کې د یوې مرجع یا ویبپاڼې او فیسبوک پاڼې په یوه هدایت یا لارښود کې **داسې** راغلي دي چې که په لارو کوڅو کې ماشومان او کوچنيان د ډار احساس کوي باید څه وکړي؟ که یې څوک یا کوم موټر تعقیبوي دوی باید څه وکړي او...

له دې نه ښکاري چې په ټول کې د افغانستان غوندې یوه ټولنه او چاپیریال کې ماشومان او کوچنيان خونديتوب نه لري او د تشدد او تاوتریخوالي له ډاره دوی او د دوی میندو پلرونو ته لازم هدایتونه ورکول کېږي. په میدیا کې د دغسې مطالبو او لارښوونو را ښکاره کېدل، په نیغه د دې گواهي ورکوي چې په دغسې ټولنه کې لکه افغانستان ماشومان او کوچنيان امن نه دي او له ښکاره تاوتریخوالي سره لاس گریوان دي.

له ماشومانو او کوچنيانو سره د تاوتریخوالي بل ډول، جنسي توپیر دی. له بده مرغه چې زموږ په ټولنه کې په تیره پښتنو کې د جنسي توپیر کچه ډیره لوړه ده او په کورنیو کې له نجونو نه، د هلکانو په زیریدو خوشاله کیږي، بیا په کورنیو کې نسبت هلکانو ته نجوني ډیر کارونه تر سره کوي. په کور کې پخلی، کور پاکول، کالي مینځل او... او له کور نه د باندې د څارویو پوول، خس را ټولول، له گودر نه اوبه راوړل او... چې له یوې خوا له نجونو نه د ماشومتوب او کوچنیوالي خوند او دنیا اخستل کیږي او له بلې خوا له کور نه د باندې د توهین او جنسي تیري خطر هم ور ته ډیرېږي.

د ملگرو ملتونو د یونیسف ادارې په یوه تازه **رپوټ** کې په دې باب داسې راغلي دي: «
"نجوني د زده کړو، ودې او له ماشومتوبه د خوند اخیستو ډېر فرصتونه قرباني کوي. د ماشومانو تر منځ د کار دغه نا اندوله وېش جنسي تبعیض هم تل پاتې کوي او په ډېرو نسلونو کې د ښځو پر اوږو د کار بار ډېروي".
دغه رپوټ د اکتوبر ۱۱ ورځې نژدې کېدو پر مهال خپور شوی، چې د ماشومو نجونو نړیواله ورځ ده او په کې د جنسي زور زیاتي، ماشومانو ودونو، نجونو سنتولو شمېرې هم یادې شوي دي.»
زه یې داسې انگیرم چې په افغانستان کې له ماشومانو او کوچنيانو سره د تاوتریخوالي اصلي سرچینه کورنی چاپیریال دی. نو د همدې له پاره د تاوتریخوالي ریښې باید په کورنیو کې ولټول شي. انسان له کورنیو نه ټولني ته راوړي، که په کورنیو چاپیریال کې تاوتریخوالي وي، نو طبیعي خبره ده چې له کورنیو نه ټولني را وتونکی شخص، له تاوتریخوالي سره راوړي او همدا کورنی تاوتریخوالی په ټولنه کې نور هم پالل کیږي، وده کوي او بیا وروسته د ټولني د غړو په منځ کې په ټکرونو بدلېږي او ستري بد مرغی را منځ ته کوي.
څنگه چې ښکاره ده زموږ ټولنه یوه نارینه واکي ټولنه ده او په داسې ټولنه او چاپیریال کې، نارینه، د کورنی ټول غړي (ښځې او ماشومان - کوچنيان) خپل ملکیت گڼي او ځان د ټولو خاوند او سالار گڼي، که د حاکم نارینه دې ملکیت او دې مشرتوب ته کوم خطر پېښ شي، نو یاد مشر تاوتریخوالي ته مخه کوي.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د همدې عینې حاکمو شواهدو له مخې ویلای شو چې تاوتریخوالی له کورنۍ نه ټولني ته را وزي او په ټولنه کې په منفي لوري نوره وده کوي. ستونزې یوازې په تاوتریخوالي سره نه حل کېږي، د ستونزو د حل او له منځه وړلو له پاره نورې لارې چارې هم شته. مور باید د نورو خلکو او نمونه ټولنو تجربو نه په استفادې سره په کورني ژوند او تعلیمي پروگرامونو کې داسې مسایل ځای کړو چې د تاوتریخوالي په مخنیوي کې مرسته وکړای شي. دلته به یې د یوې بیلگې یادونه وکړم:

د بي بي سي په یوه نوي څیړنیز راپور کې داسې راغلي چې په استرالیا کې، په کوچنیانو کې د نا اندولتوب د له منځه وړلو په خاطر او له دوی سره د تاوتریخوالي د مخنیوي په پار، څه نوي پروگرامونه په نظر کې نیول شوي دي . په اوسني او نوي نسل کې د نا اندولې او تاوتریخوالي د مخنیوي په خاطر داسې پروگرام طرح شوی دی چې د پخوانیو نظریاتو پر خلاف د داسې څه تبلیغ کېږي چې پخوا به یوه جنس ته هغه یا منع و او یا به پیغور شمیرل کیده، لکه د نجونو فوتبال کول او یا ځواکمنیدل او یا د خپګان او ژوبلیدو په وخت کې د هلکانو ژړل، د نر او بنځو په تنخوا کې نا اندولتوب، په کور کې کار کول، پر غوسه باندې د کنترول څرنگوالی، او ..

د دې گزارش په یوه برخه کې داسې راغلي دي:

«د استرالیا په یوه ایالت کې داسې ښوونیز پروگرام پیل شوی چې موخه یې د جنسیتي کلیشو او د کورني تاوتریخوالي د رېښو له منځه وړل دي.

رائلونکی کال به د استرالیا د وکتوریا ایالت په ټولو ښوونځیو کې د "درناوي اړیکو" په نوم دا نصابي پروگرام اجباری وي.

دا پروگرام به له زدکونکو سره مرسته وکړي چې پر ټولنیزې نااندولې، د جنسیت له مخې پر کېدونکي تاوتریخوالي او نارینه وو ته ورکړل شوو امتیازي حقونو یا برتری باندې پوه شي...

...د لومړي ښوونځي زدکونکو ته به د داسې هلکانو او نجونو تصور ور کول وي چې په کور کې کار کوي، لوبو کې برخه اخلي، د اور وژونکو او هرکلي ویونکو په څېر دندې لري.

په دې ښوونیز نصاب کې دا مواد هم شته چې "نجوني فوتبال کولی شي، ډاکټراني کېدلی او ځواکمنېدلی شي" او "هلکان د ژوبلېدلو یا خپه کېدلو په مهال ژړلی شي، نرمېدلی شي، روغتیا پال یا نرس کېدلی او ماشومان پاللی یا ساتلی شي." ...»

د دریمې برخې پای

د پاڼو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ